नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान

(परिचय)

Nepal Academy

(Profile)

कमलादी, काठमाडौँ

Kamaladi, Kathmandu

Introduction

Nepal Academy is a premier national institution devoted to the promotion of languages, literature, culture, philosophy and social sciences of Nepal, research and creative writing and the overall development of cultural and intellectual fields by bringing together and coordinating national and international activities. This Academy was established in 1957(2014 B.S.) in the name of Nepal Academy of Literature and Art. It was named as Royal Nepal Academy after the promulgation Royal Nepal Academy Act 1974. After transformation of Nepal into Democratic Federal Republic, it was named as Nepal Academy as per the provision of Nepal Academy Act 2007 enacted by the Nepalese parliament.

There are five major departments within this Academy:

1. Language
2. Literature
3. Culture
4. Social Sciences
5. Philosophy

Objectives

The main objectives of the Academy are:

- to prepare and help prepare original and well-researched works on different subjects related to the languages, literature of Nepal, culture, social sciences and philosophy.
- to confer honours and distinctions upon scholars and creative artists in recognition of their contribution in their respective fields.
- to work for the all round development of various fields of knowledge at the national and international levels by encouraging people's interest in an aptitude for the process of creative thinking and producing creative works.
- to maintain relationship with Academies worldwide and work together in the area of bi-lateral and multi-lateral academic activities.

संक्षिप्त परिचय

नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान नेपालका भाषा, साहित्य, दर्शनशास्त्र, संस्कृति तथा सामाजिक शास्त्रसम्बन्धी अध्ययन, अन्वेषण गर्न, मौलिक सृजनात्मक वातावरणको निर्माण गर्न, राष्ट्रका विद्वान् एवं प्रतिभाहरूको सम्मान गर्न, सृजनात्मक चिन्तन र रचनात्मक कार्यमा जनताको सर्वाङ्गीण सहभागिता जुटाउन राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा प्राज्ञिक गतिविधिको सञ्चालन गर्न स्थापित एक राष्ट्रिय प्रतिष्ठित संस्था हो । यस प्रतिष्ठानको स्थापना तत्कालीन नेपाल सरकारबाट 'नेपाल एकेडेमी ऐन २०१४' पारित गरी सोही ऐन अनुसार **नेपाली साहित्य, कला एकेडेमी**को नाममा भएको थियो । वि.सं.२०१४ मा गठित यो प्रतिष्ठान २०३१ मा पुनः अर्को ऐनद्वारा **नेपाल राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठान**मा परिणत भयो । नेपालमा गणतन्त्रको स्थापना भएपछि साविक राजकीय प्रज्ञा-प्रतिष्ठानमा रहेका ललितकला र सङ्गीत, नाट्य विधाका निम्ति अलग्गै प्रज्ञा-प्रतिष्ठानको गठन गर्ने व्यवस्था निम्न विधामा प्राज्ञिक कार्य गर्ने उत्तरदायित्वका साथ नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान ऐन २०६४ द्वारा सङ्गठित नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान हाल क्रियाशील रहेको छ :

नयाँ प्रावधान अनुसार नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानमा निम्न विधामा प्रमुख पाँच विभाग रहेका छन् :

१. भाषा
२. साहित्य
३. संस्कृति
४. सामाजिक शास्त्र
५. दर्शनशास्त्र

उद्देश्य

नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानका मूल उद्देश्य यस प्रकार छन्-

- नेपाली भाषा लगायत नेपालका अन्य भाषाहरू, तिनमा लेखिएका साहित्य, संस्कृति, सामाजिक शास्त्र एवं दर्शनशास्त्रसम्बन्धी विभिन्न विषयको अध्ययन, अनुसन्धान र अन्वेषण गर्ने गराउने ।
- मौलिक सिर्जनाका माध्यमद्वारा ती विषयमा उपयोगी कृतिहरू तयार गर्ने गराउने ।
- यस क्षेत्रका विद्वान् एवं प्रतिभाहरूको समुचित कदर एवं सम्मान गर्ने ।
- उपर्युक्त विषयमा अन्य राष्ट्रिय एवं अन्तर्राष्ट्रिय संस्थासँग सम्बन्ध विस्तार गर्ने ।
- अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा सिर्जनात्मक चिन्तन र रचनात्मक कार्यमा जनताको सहभागिता र अभिरुचि बढाई बौद्धिक तथा सांस्कृतिक क्षेत्रको सर्वाङ्गीण विकास गर्ने ।

Plans and Programmes

The main functions and programmes of the Academy are:

- to focus on the creation of original works in the fields of languages, literature, culture, philosophy and social sciences.
- to translate outstanding works from foreign languages into Nepali and other native languages of Nepal and vice versa;
- to organize talk programme, lectures, seminars, workshops, conferences, exhibitions etc. on topics related to language, literature, culture, philosophy and social sciences and to participate in international programmes of such nature;
- to maintain relations between the Academies and related international agencies and organise national and international seminars and programmes with co-operation and co-participation of such institutions.
- to honour or present awards to distinguished native or international scholars in recognition of their significant contributions to language, literature, culture and social sciences;
- to promote a congenial atmosphere for facilitating the work of individuals and organizations.
- to offer life and honorary memberships to distinguished scholars and writers.

Organisational Structure

The Academy comprises of three bodies

– Academic Assembly
– Academic Council
– Service Commission

Academic Assembly

The Academic Assembly is the supreme body with powers to give guidelines and directives to the council, approve plans, programmes and budget, frame necessary rules and regulations and decide upon awards, honours, fellowships, life and honorary memberships to be conferred.

The Assembly comprises

A. Chancellor	Chairman
B. Vice-Chancellor	Vice-Chairman
C. Secretary, Ministry of Culture, Govt.of Nepal	Ex-officio member
D. Thirty five persons having significant contributions to Nepali and other languages of Nepal, literature, philosophy, culture and social sciences, nominated by the Prime Minister	Member
E. Secretary, Nepal Academy	Member Secretary

The Prime Minister is the ex-officio chief patron, and the Minister for culture, is the ex-officio patron of the Academy.

योजना र कार्यक्रम

माथिका उद्देश्य पूरा गर्न नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले प्रमुख रूपमा निम्न बमोजिम कार्यक्रम सञ्चालन गर्नेछ-

- नेपालका भाषा, साहित्य, संस्कृति, सामाजिक शास्त्र र दर्शनशास्त्रसम्बन्धी विभिन्न विषयमा अनुसन्धानात्मक तथा मौलिक कृतिहरूको सिर्जना गर्ने गराउने ।
- नेपाली र नेपालका अन्य भाषाहरूमा विदेशी भाषाका उच्चस्तरीय कृतिहरूको अनुवाद गर्ने, गराउने तथा नेपाली र नेपालका अन्य भाषाहरूका उच्चस्तरीय कृतिहरूको विदेशी भाषाहरूमा तथा नेपालकै विभिन्न भाषामा अन्तरभाषिक अनुवाद गर्ने गराउने ।
- भाषा, साहित्य, संस्कृति, सामाजिक शास्त्र र दर्शनशास्त्रका विभिन्न विषयमा राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रिय स्तरका प्रवचन, गोष्ठी, विचार-विमर्श, सम्मेलन, प्रदर्शनी आदि गर्ने गराउने ।
- प्रज्ञा-प्रतिष्ठान र सम्बद्ध अन्तर्राष्ट्रिय सङ्घ-संस्थासँग सम्बन्ध राख्ने र तीसँग मिली सांस्कृतिक एवं प्राज्ञिक गतिविधि आदानप्रदान गर्ने ।
- भाषा, साहित्य, संस्कृति, सामाजिक शास्त्र र दर्शनशास्त्रका विभिन्न विषयमा उल्लेखनीय योगदान दिने स्वदेशी तथा विदेशी विद्वान् साहित्यकार एवं कलाकारहरूको कदर तथा सम्मान गर्ने ।
- सम्बद्ध विषयका विद्वान्, साहित्यकार र विशेषज्ञहरूको प्रतिभा विकसित हुने वातावरणको सिर्जना गर्ने ।
- विशिष्ट विद्वान् तथा साधकहरूलाई मानार्थ तथा आजीवनसदस्यता प्रदान गर्ने ।

नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानको सङ्गठन देहायबमोजिम छ-

- प्राज्ञसभा
- प्राज्ञपरिषद्
- सेवा आयोग

प्राज्ञसभा

प्राज्ञसभा प्रज्ञा-प्रतिष्ठानको सर्वोच्च निकाय हो । यसको मुख्य कार्य प्राज्ञ-परिषद्लाई मार्गदर्शन गर्नु, निर्देशन दिनु, वार्षिक नीति योजना तथा कार्यक्रम स्वीकृत गर्नु, विद्वत्वृत्ति, सम्मान, प्रज्ञामानार्थ-सदस्यता तथा आजीवन-सदस्यता प्रदान गर्नु, उपयुक्त व्यक्ति वा संस्थालाई कदर सम्मान वा पुरस्कारको व्यवस्था गर्नु तथा आवश्यक नियम बनाउनु हो ।

प्राज्ञसभाको गठन देहायबमोजिम छ-

(क)	कुलपति	**अध्यक्ष**
(ख)	उपकुलपति	**उपाध्यक्ष**
(ग)	सचिव, संस्कृति मन्त्रालय	**पदेन सदस्य**
(घ)	नेपाली तथा नेपालका अन्य राष्ट्रभाषाहरू तथा तिनको साहित्य, संस्कृति, सामाजिक शास्त्र र दर्शनशास्त्रसम्बन्धी विभिन्न विषयमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याएका व्यक्तिहरूबाट प्रधानमन्त्रीद्वारा मनोनीत पैंतीस जना	**सदस्य**
(ङ)	प्रज्ञा-प्रतिष्ठानका सचिव	**सदस्य-सचिव**

प्रधानमन्त्री प्रज्ञा-प्रतिष्ठानको **प्रमुख संरक्षक** र संस्कृति मन्त्री **संरक्षक** हुनुहुन्छ ।

Academic Council

The Academic Council is the executive body of the Academy. It carries out plans, programmes and decisions approved by the Assembly.

The Council Comprises

A. Chancellor	Chairman
B. Vice-Chancellor	Vice-Chairman
C. Eight scholars representing various discipline of knowledge	Members
D. Secretary	Member Secretary

The Chancellor, Vice-Chancellor, Secretary along with eight members representing various disciplines of knowledge are nominated by the Prime Minister, Chief Patron of Nepal Academy on the recommendation of the three members recommendatory body, also constituted by the Prime Minister and headed by the Minister of Culture.

The Service Commission

A. Member of the Public Service Commission / Government of Nepal deputed by the commission Chairman	Chairperson
B. Member nominated by the Academic Assembly of Nepal Academy	Member
C. Secretary of Nepal Academy	Member Secretary

Annual Activities

Generally Nepal Academy includes following events in its annual programme.

Drama Festival is celebrated every year for a week in the middle of April to mark the auspicious advent of the Nepalese New Year. A competition is held among the playwrights and actors of Nepal.

Poetry Festival is organized every year on the anniversary of the Academy towards the last week of June (Ashad 9). The best among the participating poets from all over the country and abroad are awarded medals and cash prizes for their compositions.

Humour and Satire Festival (Gaijatra) is celebrated every year in August / September to mark the traditional local Gaijatra Festival. Comic, humorous and satirical plays, dances and parodies and cartoons are displayed during this festival.

प्राज्ञपरिषद्

प्राज्ञपरिषद् प्रज्ञा-प्रतिष्ठानको कार्यकारी निकाय हो । यसले प्राज्ञसभाका निर्णयहरू कार्यान्वित गर्ने, सभाद्वारा दिइएका निर्देशनहरू पालन गर्ने, गराउने तथा प्रतिष्ठानको वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेटको सञ्चालन गर्ने कार्य गर्दछ ।

प्राज्ञपरिषद्को गठन देहायबमोजिम छ-

(क)	कुलपति	**अध्यक्ष**
(ख)	उपकुलपति	**उपाध्यक्ष**
(ग)	प्रधानमन्त्रीबाट मनोनीत बढीमा विभिन्न विधा र क्षेत्रका आठ जना विज्ञहरू	**सदस्य**
(घ)	सचिव	**सदस्य-सचिव**

प्राज्ञपरिषद्का पदाधिकारी लगायत प्राज्ञ-सभाको गठन संस्कृति मन्त्रीको अध्यक्षतामा अन्य दुई विज्ञहरू रहेको प्रधानमन्त्रीद्वारा गठित समितिको सिफारिसमा प्रतिष्ठानको प्रमुख संरक्षक प्रधानमन्त्रीबाट हुन्छ ।

सेवा आयोग

प्रज्ञा-प्रतिष्ठानका कर्मचारीहरूको स्थायी नियुक्ति र बढुवाको सिफारिस गर्न निम्न बमोजिमको सेवा आयोग रहन्छ ।

सेवा आयोगको गठन

(क) लोकसेवा आयोगले तोकेका एक जना सदस्य	**अध्यक्ष**
(ख) प्राज्ञसभाले तोकेको सभाका एक जना सदस्य	**सदस्य**
(ग) प्रज्ञा-प्रतिष्ठानका सचिव	**सदस्य-सचिव**

वार्षिक गतिविधि

सामान्यतया प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले आफ्ना वार्षिक कार्यक्रममा निम्न कुरा समावेश गर्ने गर्छ ।

नाटक महोत्सव : प्रत्येक वर्ष नयाँ वर्षको उपलक्ष्यमा एक हप्तासम्म नाटक महोत्सव मनाइन्छ । सो अवसरमा देशभरिका नाटककार, नाटक र कलाकारहरूको प्रतियोगिताको आयोजना गरिन्छ ।

कविता-महोत्सव : आषाढ ९ गते प्रज्ञा-प्रतिष्ठानको जन्मदिनका उपलक्ष्यमा कविता-महोत्सव गरिन्छ । सो वेला देशभरिका इच्छुक कविहरूको बिचमा कविता प्रतियोगिता गराई पदक तथा पुरस्कार प्रदान गरिन्छ ।

गाईजात्रा-महोत्सव

स्थानीय गाईजात्राको अवसरमा हास्य-व्यङ्ग्य महोत्सव गरिन्छ ।

Bhanu Jayanti is celebrated every year in mid - july (Ashad 29) on the birth anniversary of the Nepali premier poet, Bhanu Bhakta Acharya.

Lectures,Talks,Seminars etc. The Academy organizes talks, lectures, seminars, recitation of poems and other academic programmes with the participation of eminent scholars from Nepal and abroad.

Fellowships: The Academy grants fellowships every year to native and foreign scholars for conducting research in Nepalese languages, literature, culture, social sciences and phylosophy.

National Genius Treatment Fund has been established in 2004(B.S.2061) with the objective to provide due support to ill or indisposed academicians or scholars of national languages and their literature, craft and art, stage performance and films, culture and social sciences. This fund is provided to concerned genious following prescribed procedure.

Literary Journal Support Fund has been established in 2004(B.S.2061) with the objective to support literary journals, published under individual or collective initiatives. Disbursement of this fund is based on the duration of publication, regularity, size, total pages, geographical or subject-wise circulation, number of readers, literary contributions etc. of the journals.

Academy Awards

Academy has established following awards which are distributed under recommendation of Academic council and approval of Academic Assembly.

***Prithivi Prajna Puraskar**, instituted in honour of His late Majesty King Prithivi Narayan Shah, is awarded every fifth year to a Nepali creative genius and scholar.

***Tribhuvan Prajna Puraskar,** instituted in honour of His late Majesty king Tribhuvan Bir Bikram Shah Dev is awarded every third year to an eminent poet, writer and scholar.

***Mahendra Prajna Puraskar,** instituted in honour of His late Majesty King Mahendra Bir Bikram Shah Dev is awarded every second year to a renowned poet, writer or scholar.

***Indra Rajya Laxmi Prajna Puraskar** instituted in honour of Her late Queen Indra Rajya laxmi Devi Shah is awarded every year to a creative artist.

***Birendra Prajnalankar,** instituted in honour of His late majesty King Birendra Bir Bikram Shah Dev is awarded to a foreign scholar who has made an outstanding contribution to the field of Nepali art, culture, language, literature or any other branch of knowledge.

भानुजयन्ती : आषाढ २९ गते आदिकवि भानुभक्तको जन्मजयन्ती मनाइन्छ ।

प्रवचन, गोष्ठी आदि : स्वदेशी तथा विदेशी विद्वान् एवं विदुषीहरूको सहभागितामा प्रवचन, गोष्ठी, सम्मेलन तथा अन्य प्राज्ञिक कार्यक्रमको आयोजना गर्ने गराउने गरिन्छ ।

विद्वत्वृत्ति : प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले प्रत्येक वर्ष नेपालका भाषा, साहित्य, संस्कृति, सामाजिक शास्त्र र दर्शनशास्त्रमा अनुसन्धान गर्न स्वदेशी तथा विदेशी विभिन्न विद्वान्लाई विद्वत्वृत्ति दिन सक्ने व्यवस्था छ । यसरी विद्वत्वृत्ति दिँदा सञ्चारमाध्यमबाट प्रस्तावको आह्वान गरिन्छ र आएका प्रस्तावहरूमध्येबाट प्राज्ञपरिषद्ले छनौट गरी विद्वत्वृत्ति प्रदान गरिन्छ ।

राष्ट्रिय प्रतिभा उपचार कोष : नेपाली एवं अन्य राष्ट्र भाषाहरू एवं तिनका साहित्य, सङ्गीत, नाट्य, रङ्गमञ्च, नृत्य, चलचित्र, संस्कृति, सामाजिक शास्त्र आदि प्रज्ञाक्षेत्रका राष्ट्रिय ख्यातिप्राप्त तथा उल्लेखनीय योगदान गर्ने स्रष्टा, साधक तथा विद्वान् आदि विरामी पर्दा यथोचित सेवा-सुविधा पुऱ्याई सहयोग गर्ने उद्देश्यले राष्ट्रिय प्रतिभा उपचारकोषको स्थापना गरिएको छ । यस्तो कोषबाट विरामी प्रतिभालाई निश्चित प्रक्रिया पुऱ्याई उपचारका लागि सहयोग उपलब्ध गराइन्छ ।

साहित्यिक पत्रिका सहयोग कोष : व्यक्तिगत वा सामूहिक प्रयासमा साहित्यिक सेवाभाववाट प्रकाशित हुँदै आएका साहित्यिक पत्रिकाहरूको प्रकाशन-इतिहास, नियमितता, स्वरूप, पृष्ठसङ्ख्या, भौगोलिक र विषयगत व्याप्ति, पाठकसङ्ख्या, लोकप्रियता, स्तरीयता र साहित्यिक योगदान आदिको आधारमा सहयोग पुऱ्याउने उद्देश्यले साहित्यिक पत्रिका सहयोग कोषको स्थापना गरिएको छ ।

प्रज्ञा पुरस्कारहरू

प्रज्ञा-प्रतिष्ठान अन्तर्गत निम्न बमोजिम पुरस्कारहरू स्थापना गरिएका छन् । तिनको वितरण निश्चित प्रक्रिया पुऱ्याई प्राज्ञपरिषद्को सिफारिस र प्राज्ञसभाको अनुमोदनबाट गरिन्छ ।

पृथ्वी-प्रज्ञापुरस्कार

महाराजा पृथ्वीनारायण शाहका नाममा स्थापित यो पुरस्कार हरेक पाँच वर्षमा एकजना सिर्जनशील प्रतिभा तथा विद्वान्लाई प्रदान गरिन्छ ।

त्रिभुवन-प्रज्ञापुरस्कार

राजा त्रिभुवन वीरविक्रम शाहका नाममा स्थापित यो पुरस्कार हरेक तीन वर्षमा कुनै सुप्रतिष्ठित कवि, लेखक तथा विद्वान्लाई प्रदान गरिन्छ ।

महेन्द्र-प्रज्ञापुरस्कार

राजा महेन्द्र वीरविक्रम शाहका नाममा स्थापित यो पुरस्कार हरेक दुई वर्षमा प्रख्यात कवि, लेखक तथा विद्वान्लाई दिइन्छ ।

इन्द्रराज्यलक्ष्मी-प्रज्ञापुरस्कार

रानी इन्द्रराज्यलक्ष्मी देवी शाहका नाममा स्थापित यो पुरस्कार हरेक वर्ष कुनै सिर्जनशील कलाकारलाई दिइन्छ ।

वीरेन्द्र-प्रज्ञालङ्कार

राजा वीरेन्द्र वीरविक्रम शाहका नाममा स्थापित यो पुरस्कार हरेक पाँच वर्षमा नेपाली कला, संस्कृति, भाषा, साहित्य अथवा ज्ञानको कुनै क्षेत्रमा विशिष्ट योगदान दिने विदेशी विद्वान्लाई दिइन्छ ।

Mayadevi Prajna Puraskar; instituted in the name of Lord Buddha's mother, Maya Devi is awarded every year to a native creative writer or a researcher of languages of Nepal (other than Nepali).

Pasang Lhamu Prajna Puraskar; instituted in the name of late mountaineer Pasang Lhamhu, is awarded every year to a creative writer or a researcher contributing to ethnic culture, or social sciences.

(The above mentioned two awards, Mayadevi Prajna Puraskar and Pasang Lhamu,Prajna Puraskar were established by the Academic Council in 2052 B.S. The awards were distributed for two years and later discontinued due to some reasons. They may again be resumed by the current Academic Council.)

** Name of some of these awards may change as per new changed situation of the country.*

Publications

Nepal Academy publishes following regular publications and books as per its annual plan set by the council.

The regular publications of the Academy are as follows;

Book

The Academy publishes books in Nepali, English and other native languages. They include literary and research works, reference and source books, dictionary, translations, etc.

Journals

Prajna, a Nepali half yearly devoted to research articles on various subjects.

Kavita, published in every four month, devoted to publishing original poems in Nepali as well as in other languages.

Samkalin Sahitya, a quarterly devoted to contemporary writings in prose, short story, drama, etc.

Sayapatri, a multilingual half-yearly devoted to creative and research writings related to language, literature, culture etc. of the ethnic groups in Nepal. Translations in Nepali along with the texts in original languages are published.

Journal of Nepalese Literature and Culture, is a half yearly research oriented journal published in English language.

Angan, is an annual publication of Maithili language. It publishes the article on creative literature, linguistics, culture and research articles written in Maithili language.

Thayabhu, is an annual publication of Newari language. It also publishes articles on liteature, cultures and language etc. in Newari language

Foktanglung, is an annual publication of Limbu Language which will be published from this year (2011). It publishes research articles and creative writtings written in limbu language.

मायादेवी-प्रज्ञापुरस्कार : राष्ट्रिय विभूति सिद्धार्थ गौतम बुद्धकी आमा मायादेवीका नाममा स्थापित यो पुरस्कार हरेक वर्ष नेपाली भाषाबाहेकका कुनै पनि भाषाका सिर्जनशील लेखक वा अनुसन्धानकर्तालाई दिइन्छ ।

पासाङल्हामु-प्रज्ञापुरस्कार पर्वतारोही पासाङल्हामु शेर्पाको सम्झनामा स्थापित यो पुरस्कार हरेक वर्ष नेपालका कुनै पनि जनजातिको कला, सङ्गीत, नाटक, संस्कृति तथा सामाजिक अध्ययनको क्षेत्रका कुनै एक सिर्जनशील लेखक वा अनुसन्धानकर्तालाई दिने गरिन्छ ।

(मायादेवी-प्रज्ञापुरस्कार र पासाङ्ल्हामु-प्रज्ञापुरस्कार वि.सं. २०५२ मा प्राज्ञ-परिषद्बाट स्थापित भएका हुन् । दुई वर्षसम्म वितरण गरिएका यी दुई पुरस्कार प्राविधिक कारणले यता आएर वितरण गरिएका छैनन् । हाल प्रज्ञा-परिषद्ले यथोचित व्यवस्था गरी यी पुरस्कारलाई नियमित गर्नेछ ।)

मुलुकको बदलिएको परिस्थिति अनुकूल हुने गरी उपर्युक्त पुरस्कारहरूमध्ये कतिपयको नाम परिवर्तन हुन सक्नेछ ।

प्रकाशन

नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले आफ्नो कार्यक्रम अनुसार नियमित रूपले निम्नलिखित पुस्तक, पत्रिकाहरूको प्रकाशन गर्दछ-

पुस्तकहरू

नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले नेपाली भाषाका अतिरिक्त नेपालका अन्य भाषाहरू र अङ्ग्रेजी लगायतका विदेशी भाषामा लेखिएका साहित्यिक तथा अनुसन्धातात्मक कृतिहरू, सन्दर्भ तथा स्रोत ग्रन्थहरू, अनूदित कृतिहरू एवं कोशहरू आदिको प्रकाशन गर्ने गर्दछ ।

पत्रिकाहरू : नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले नियमित रूपले निम्न बमोजिम पत्रिकाहरूको प्रकाशन गर्दछ –

प्रज्ञा : यो अनुसन्धानप्रधान अर्धवार्षिक पत्रिका हो । यसमा नेपाली भाषामा लेखिएका विभिन्न विषयका लेखहरू प्रकाशित गरिन्छन् ।

कविता : यो कविताप्रधान चौमासिक पत्रिका हो । यसमा नेपाली तथा अन्य भाषामा लेखिएका मौलिक कविताहरू प्रकाशित गरिन्छन् ।

समकालीन साहित्य : यो गद्यप्रधान त्रैमासिक पत्रिका हो । यसमा कथा, लघुकथा, नाटक, निबन्ध, व्यङ्ग्य आदि सिर्जनात्मक साहित्यका विविध विधाका समकालीन रचनाहरू प्रकाशित गरिन्छन् ।

सयपत्री : यो बहुभाषिक अर्धवार्षिक पत्रिका हो । यसमा नेपालका विभिन्न जनजातिका भाषा, साहित्य, संस्कृति आदिसँग सम्बद्ध सिर्जनात्मक तथा अनुसन्धानात्मक लेखहरू नेपालीमा अनुवादसहित प्रकाशित गरिन्छन् ।

नेपाली साहित्य, संस्कृति सम्बन्धी जर्नल : यो नेपाली साहित्य, संस्कृति सम्बन्धी अनुसन्धानात्मक लेखहरू अङ्ग्रेजी भाषामा प्रकाशित गर्ने अर्धवार्षिक जर्नल हो ।

आँगन : यो मैथिली भाषामा लेखिएका सृजनात्मक र अनुसन्धानमूलक लेखहरू प्रकाशित हुने वार्षिक पत्रिका हो ।

थायभू : यो नेवारी भाषामा लेखिएका सृजनात्मक एवं अनुसन्धानमूलक रचनाहरू प्रकाशित गरिने वार्षिक पत्रिका हो ।

फक्ताङलुङ : यो लिम्बू भाषामा यसै साल (२०६७) देखि वार्षिक रूपमा छापिने पत्रिका हो । यसले लिम्बू भाषा र संस्कृति सम्बन्धी अनुसन्धानमूलक र सृजनात्मक रचना प्रकाशित गर्छ ।

Mayadevi Prajna Puraskar; instituted in the name of Lord Buddha's mother, Maya Devi is awarded every year to a native creative writer or a researcher of languages of Nepal (other than Nepali).

Pasang Lhamu Prajna Puraskar; instituted in the name of late mountaineer Pasang Lhamhu, is awarded every year to a creative writer or a researcher contributing to ethnic culture, or social sciences.

(The above mentioned two awards, Mayadevi Prajna Puraskar and Pasang Lhamu,Prajna Puraskar were established by the Academic Council in 2052 B.S. The awards were distributed for two years and later discontinued due to some reasons. They may again be resumed by the current Academic Council.)

** Name of some of these awards may change as per new changed situation of the country.*

Publications

Nepal Academy publishes following regular publications and books as per its annual plan set by the council.

The regular publications of the Academy are as follows;

Book

The Academy publishes books in Nepali, English and other native languages. They include literary and research works, reference and source books, dictionary, translations, etc.

Journals

Prajna, a Nepali half yearly devoted to research articles on various subjects.

Kavita, published in every four month, devoted to publishing original poems in Nepali as well as in other languages.

Samkalin Sahitya, a quarterly devoted to contemporary writings in prose, short story, drama, etc.

Sayapatri, a multilingual half-yearly devoted to creative and research writings related to language, literature, culture etc. of the ethnic groups in Nepal. Translations in Nepali along with the texts in original languages are published.

Journal of Nepalese Literature and Culture, is a half yearly research oriented journal published in English language.

Angan, is an annual publication of Maithili language. It publishes the article on creative literature, linguistics, culture and research articles written in Maithili language.

Thayabhu, is an annual publication of Newari language. It also publishes articles on liteature, cultures and language etc. in Newari language

Foktanglung, is an annual publication of Limbu Language which will be published from this year (2011). It publishes research articles and creative writtings written in limbu language.

मायादेवी-प्रज्ञापुरस्कार : राष्ट्रिय विभूति सिद्धार्थ गौतम बुद्धकी आमा मायादेवीका नाममा स्थापित यो पुरस्कार हरेक वर्ष नेपाली भाषाबाहेकका कुनै पनि भाषाका सिर्जनशील लेखक वा अनुसन्धानकर्तालाई दिइन्छ ।

पासाङल्हामु-प्रज्ञापुरस्कार पर्वतारोही पासाङल्हामु शेर्पाको सम्झनामा स्थापित यो पुरस्कार हरेक वर्ष नेपालका कुनै पनि जनजातिको कला, सङ्गीत, नाटक, संस्कृति तथा सामाजिक अध्ययनको क्षेत्रका कुनै एक सिर्जनशील लेखक वा अनुसन्धानकर्तालाई दिने गरिन्छ ।

(मायादेवी-प्रज्ञापुरस्कार र पासाङ्ल्हामु-प्रज्ञापुरस्कार वि.सं. २०५२ मा प्राज्ञ-परिषद्वाट स्थापित भएका हुन् । दुई वर्षसम्म वितरण गरिएका यी दुई पुरस्कार प्राविधिक कारणले यता आएर वितरण गरिएका छैनन् । हाल प्रज्ञा-परिषद्ले यथोचित व्यवस्था गरी यी पुरस्कारलाई नियमित गर्नेछ ।)

मुलुकको वदलिएको परिस्थिति अनुकूल हुने गरी उपर्युक्त पुरस्कारहरूमध्ये कतिपयको नाम परिवर्तन हुन सक्नेछ ।

प्रकाशन

नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले आफ्नो कार्यक्रम अनुसार नियमित रूपले निम्नलिखित पुस्तक, पत्रिकाहरूको प्रकाशन गर्दछ-

पुस्तकहरू

नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले नेपाली भाषाका अतिरिक्त नेपालका अन्य भाषाहरू र अङ्ग्रेजी लगायतका विदेशी भाषामा लेखिएका साहित्यिक तथा अनुसन्धातात्मक कृतिहरू, सन्दर्भ तथा स्रोत ग्रन्थहरू, अनूदित कृतिहरू एवं कोशहरू आदिको प्रकाशन गर्ने गर्दछ ।

पत्रिकाहरू : नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले नियमित रूपले निम्न बमोजिम पत्रिकाहरूको प्रकाशन गर्दछ –

प्रज्ञा : यो अनुसन्धानप्रधान अर्धवार्षिक पत्रिका हो । यसमा नेपाली भाषामा लेखिएका विभिन्न विषयका लेखहरू प्रकाशित गरिन्छन् ।

कविता : यो कविताप्रधान चौमासिक पत्रिका हो । यसमा नेपाली तथा अन्य भाषामा लेखिएका मौलिक कविताहरू प्रकाशित गरिन्छन् ।

समकालीन साहित्य : यो गद्यप्रधान त्रैमासिक पत्रिका हो । यसमा कथा, लघुकथा, नाटक, निबन्ध, व्यङ्ग्य आदि सिर्जनात्मक साहित्यका विविध विधाका समकालीन रचनाहरू प्रकाशित गरिन्छन् ।

सयपत्री : यो बहुभाषिक अर्धवार्षिक पत्रिका हो । यसमा नेपालका विभिन्न जनजातिका भाषा, साहित्य, संस्कृति आदिसँग सम्बद्ध सिर्जनात्मक तथा अनुसन्धानात्मक लेखहरू नेपालीमा अनुवादसहित प्रकाशित गरिन्छन् ।

नेपाली साहित्य, संस्कृति सम्बन्धी जर्नल : यो नेपाली साहित्य, संस्कृति सम्बन्धी अनुसन्धानात्मक लेखहरू अङ्ग्रेजी भाषामा प्रकाशित गर्ने अर्धवार्षिक जर्नल हो ।

आँगन : यो मैथिली भाषामा लेखिएका सृजनात्मक र अनुसन्धानमूलक लेखहरू प्रकाशित हुने वार्षिक पत्रिका हो ।

थायभू : यो नेवारी भाषामा लेखिएका सृजनात्मक एवं अनुसन्धानमूलक रचनाहरू प्रकाशित गरिने वार्षिक पत्रिका हो ।

फक्ताङलुङ : यो लिम्बू भाषामा यसै साल (२०६७) देखि वार्षिक रूपमा छापिने पत्रिका हो । यसले लिम्बू भाषा र संस्कृति सम्बन्धी अनुसन्धानमूलक र सृजनात्मक रचना प्रकाशित गर्छ ।

Prajna Gatividi, a tri-monthly newsletter to inform people about the activities and programmes of the academy.

Prajna Library/Conference Hall

Besides a reading room, there is an arrangement made also for a reference library for the service of academicians, scholars and researchers. The library hall is also utilised for holding meetings and seminars organized by the Nepal Academy.

Prajna Press

One small offset press has also been established to print books and other publications of Nepal Academy.

Academy Hall

The Academy has a well furnished spacious indoor theatre for the performance of plays, musical concerts and other programmes. It also comprises of two conference halls where meetings and seminars are held.

Members of the Academic Council and their assignment:

The members of the Academic Council and the department they are assigned to are as follows:

Name	Post	Department
Mr. Til Bikram Nembang (Bairagi Kainla)	Chancellor	Language-various languages of Nepal, Dictionary, Grammer, and Social Sciences.
Mr. Ganga Prasad Uprety	Vice-Chancellor	Language-Nepali language, Grammer and Dictionary.
Dr. Benju Sharma	Member	Literature-Verse (Nepali) Drama and music
Prof. Dr. Mahadev Awasthi	Member	Literature-Criticism, Essay and Children's Literature (Nepali)
Mr. Bhaupanthi	Member	Literature- Prose Narratives (Nepali)
Mrs. Sulochana Manandhar	Member	Literature- Mother- Tongues
Mr. Boond Rana	Member	Culture-Folklore
Mr. Rambharos Kapadi 'Bhramar'	Member	Culture
Dr. Sanjeeta Verma	Member	Literature-World Literature & Translation
Mr. Bishnu Prabhat	Member	Philosophy
Mr. Sanat Regmi	Secretary	Administration

The Chancellor, Vice-Chancellor and the Member Secretary, on their part, are responsible for the overall administration, supervision and implementation of the decisions of the Assembly and the Council.

प्रज्ञा-गतिविधि : यो त्रैमासिक समाचारप्रधान पत्रिका हो । नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठानबाट भएका गतिविधि र कामकुराहरूको जानकारी सबैलाई होस् भनी यसमा तत्सम्बन्धी समाचारहरू प्रकाशित हुन्छन् ।

प्रज्ञा-पुस्तकालय / प्रवचन कक्ष

विद्वान् अध्येता तथा अनुसन्धानकर्ताको सेवाका लागि एउटा सन्दर्भ-पुस्तकालयको व्यवस्था गरिएको छ र त्यसको एउटा वाचनालय पनि छ ।

प्रज्ञा-मुद्रणालय

प्रज्ञा-प्रतिष्ठानले तयार पारका प्रकाशन र पुस्तकहरू मुद्रित गरी उत्पादन गर्न एउटा सानो सुविधासम्पन्न अफसेट मुद्रणालयको व्यवस्था गरिएको छ ।

प्रज्ञा-प्रेक्षालय

प्रज्ञा-प्रतिष्ठानको आफ्नै खास क्षमता भएको प्रेक्षालय छ, जसमा देश विदेशका कलाकारहरूका नाटक तथा अन्य कलाहरूको प्रदर्शन गर्ने, गराउने व्यवस्था छ । प्रतिष्ठानमा दुईवटा अन्य साना हलहरू पनि छन् र त्यहाँ विभिन्न सभा, गोष्ठीहरूको आयोजना गरिन्छ ।

प्राज्ञपरिषद्का सदस्य तथा कार्यविभाजन

हाल प्राज्ञपरिषद्का सदस्यहरूको कार्यविभाजन यसरी भएको छ :-

नाम	पद	विभागीय जिम्मेवारी
तिलविक्रम नेम्बाङ (बैरागी काइँला)	कुलपति	नेपालका भाषा, व्याकरण र शब्दकोश एवं सामाजिक शास्त्र
गङ्गाप्रसाद उप्रेती	उपकुलपति	नेपाली भाषा, व्याकरण र शब्दकोश
डा. बेञ्जु शर्मा	सदस्य	नेपाली साहित्य-पद्य, नाट्य एवं सङ्गीत
प्रा.डा. महादेव अवस्थी	सदस्य	नेपाली साहित्य-समालोचना, निबन्ध एवं बालसाहित्य
भाउपन्थी	सदस्य	नेपाली साहित्य-आख्यान
बूँद राना	सदस्य	लोकवार्ता
रामभरोस कापडि 'भ्रमर'	सदस्य	संस्कृति
डा. सञ्जीता बर्मा	सदस्य	विश्वसाहित्य एवं अनुवाद
सुलोचना मानन्धर (धिताल)	सदस्य	नेपालका अन्य भाषामा लेखिएको साहित्य
विष्णु प्रभात	सदस्य	दर्शनशास्त्र
सनत रेग्मी	सदस्य-सचिव	प्रशासन

कुलपति, उपकुलपति र सदस्य-सचिवबाट प्राज्ञसभा र प्राज्ञपरिषद्का निर्णय र निर्देशनहरू कार्यान्वयन गर्नु-गराउनुका साथै प्रज्ञा-प्रतिष्ठानका सबै काम-कारबाहीलाई नियमन गर्ने काम हुन्छ ।

Former Chancellors and Present Chancellor of Nepal Academy

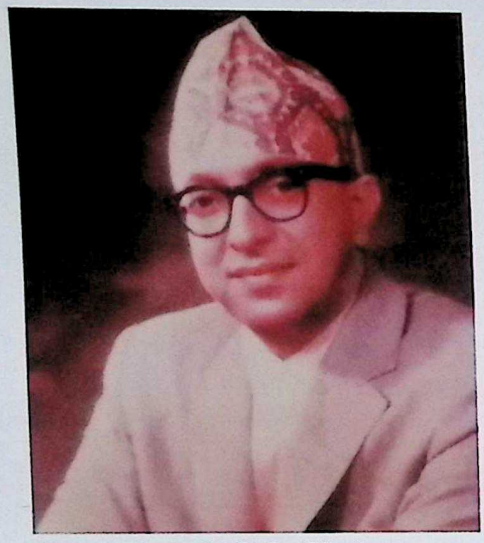

Late M.B.B. Shah
(2014-2026)

Late Kedarman Byathit
(2026-2031)

Late Surya Bikram Gyanwali
(2031-2036)

Late Lainasingh Bangdel
(2036-2046)

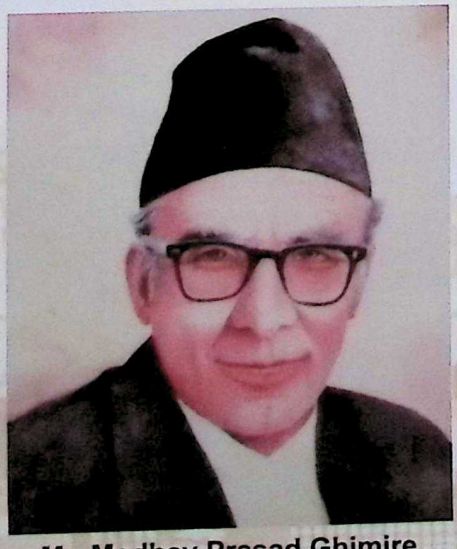

Mr. Madhav Prasad Ghimire
(2046-2047)

Mr. Til Bikram Nembang
(Bairagi Kainla) (2067 - .....)

Chief Patron Rt. Hon'able Prime Minster Madhav Kumar Nepal inaugurating the meeting of Academic Assembly 2067 (2010)

Members of Current Academic council with chancellor, vice-chancellor and secretary 2067 (2010)

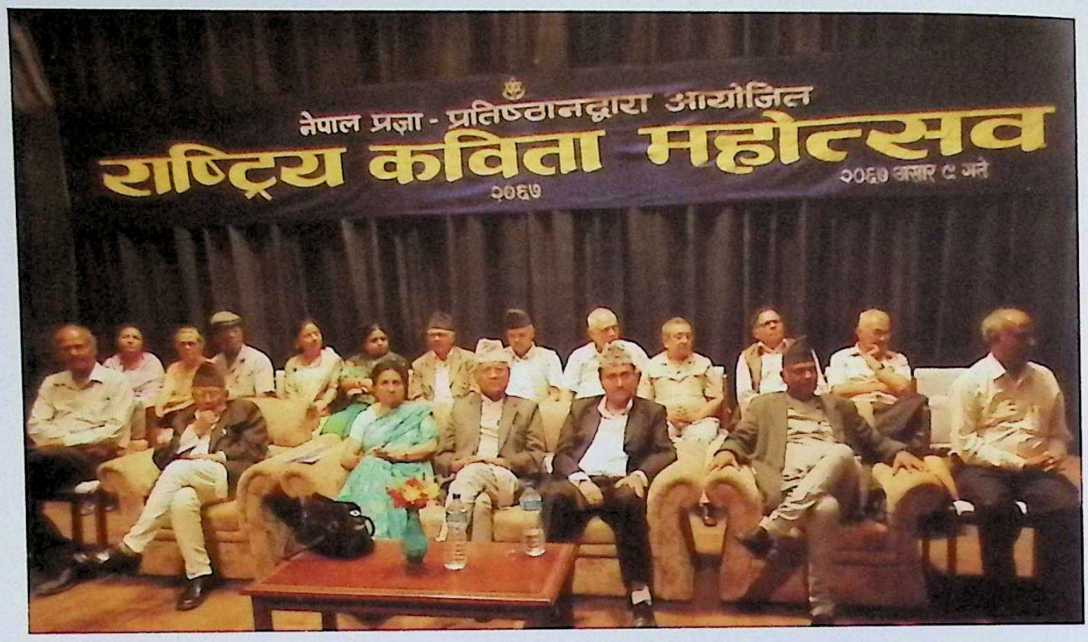

Glimpse of Poety Festival - 2067 (2010)

Academicians and Prize winner poets with Rt. Hon'able President
Dr. Ram Varan Yadav - 2067 (2010)

Rt. Hon'able President distributing the awards to the awardees - 2067

Chief Executive officials of Nepal Academy with chief patron Rt. Hon'able Prime Minister and Patron Hon'able Minister of Culture - 2067

Glimpse of Poety Festival - 2067 (2010)

Academicians and Prize winner poets with Rt. Hon'able President
Dr. Ram Varan Yadav - 2067 (2010)

Rt. Hon'able President distributing the awards to the awardees - 2067

Chief Executive officials of Nepal Academy with chief patron Rt. Hon'able Prime Minister and Patron Hon'able Minister of Culture - 2067

Academicians (current) with chief patron Rt. Hon'able Prime Mininster and Patron Hon'able Minister of culture.

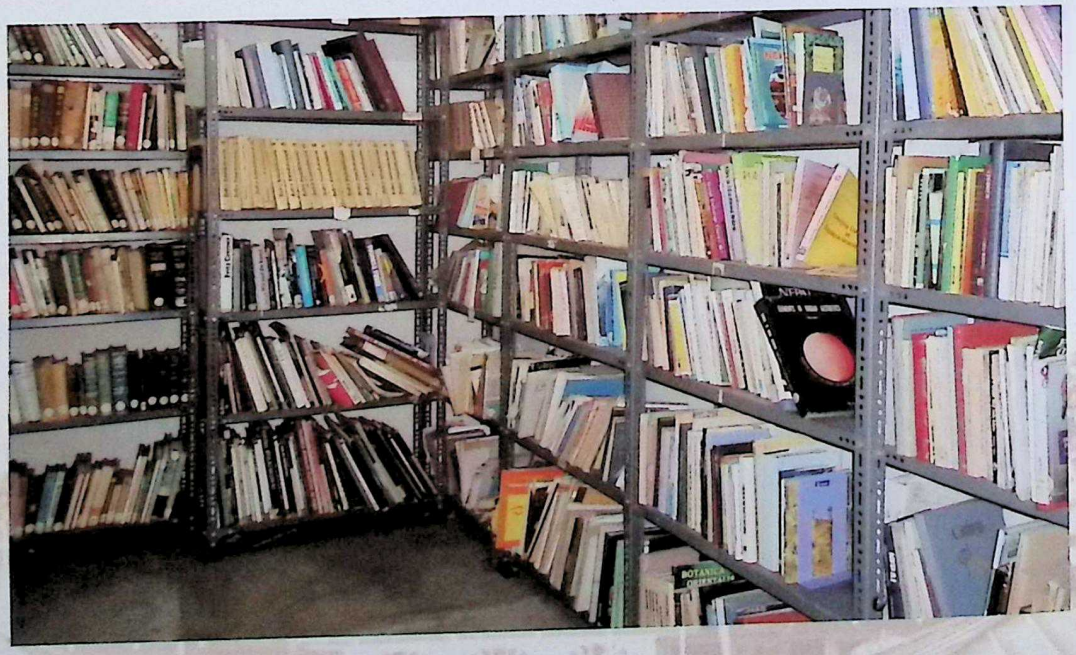

Academy's Library

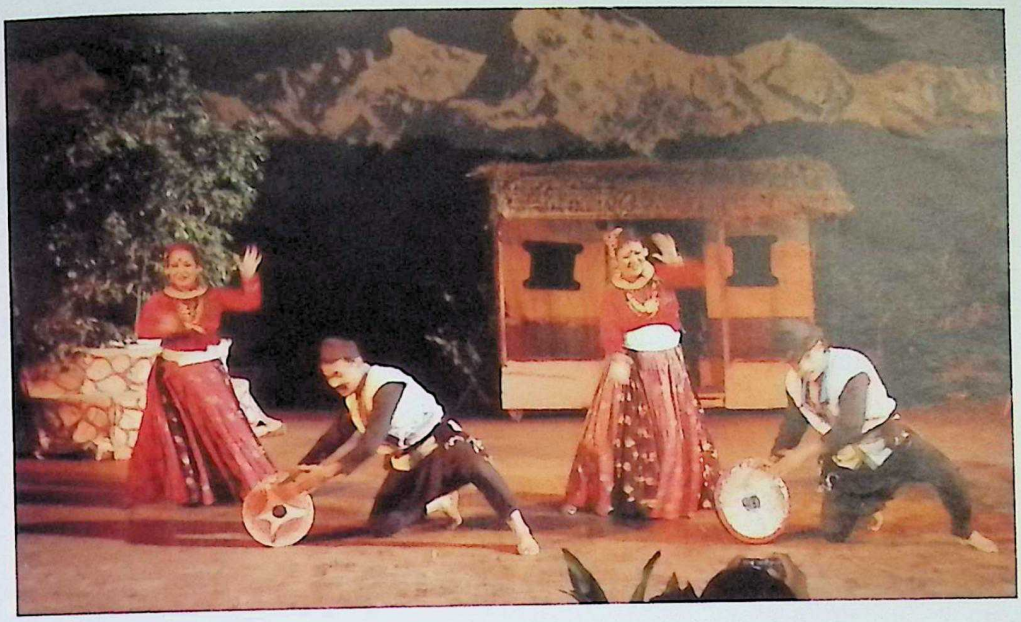

Gimplse of The drama played by the artists of Academy on the occasion of Annual celiberation of Nepal Academy - 2067 (2010)

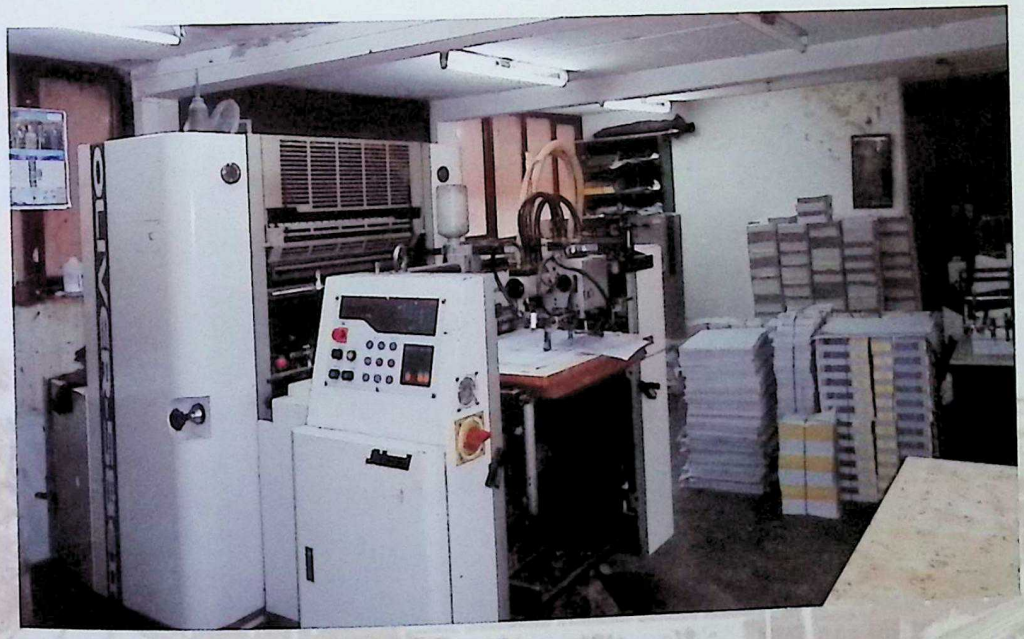

Academy's Press

Meeting of Academic Assembly (2010)

Interaction on International Mother Tongue Day (2010)

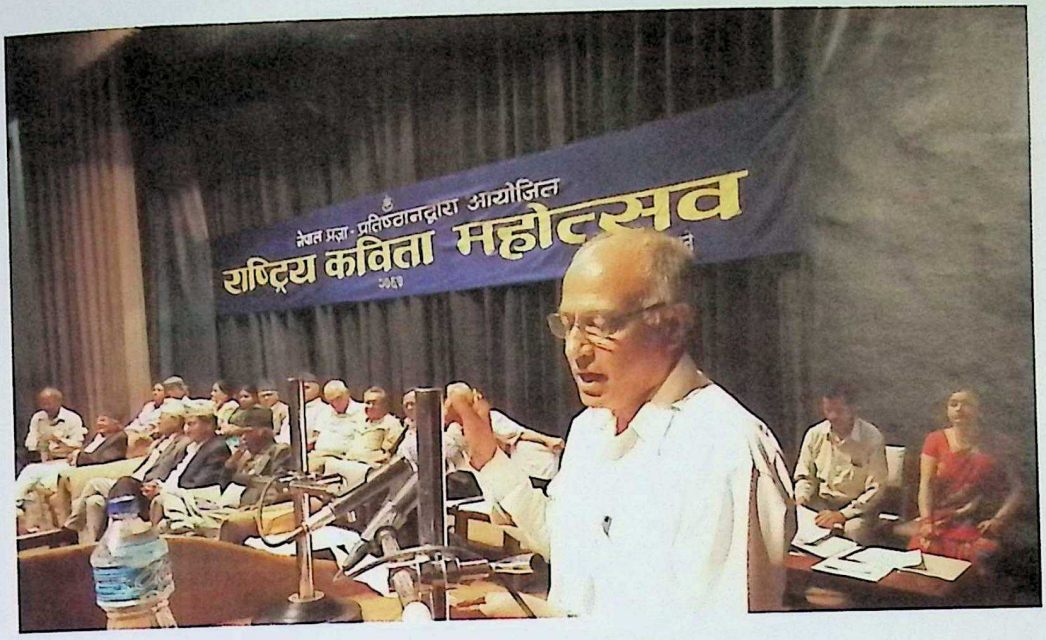

Poetry Recitation (2010)

Children literature symposium at Baglung (Dhawalagiri, 2010)

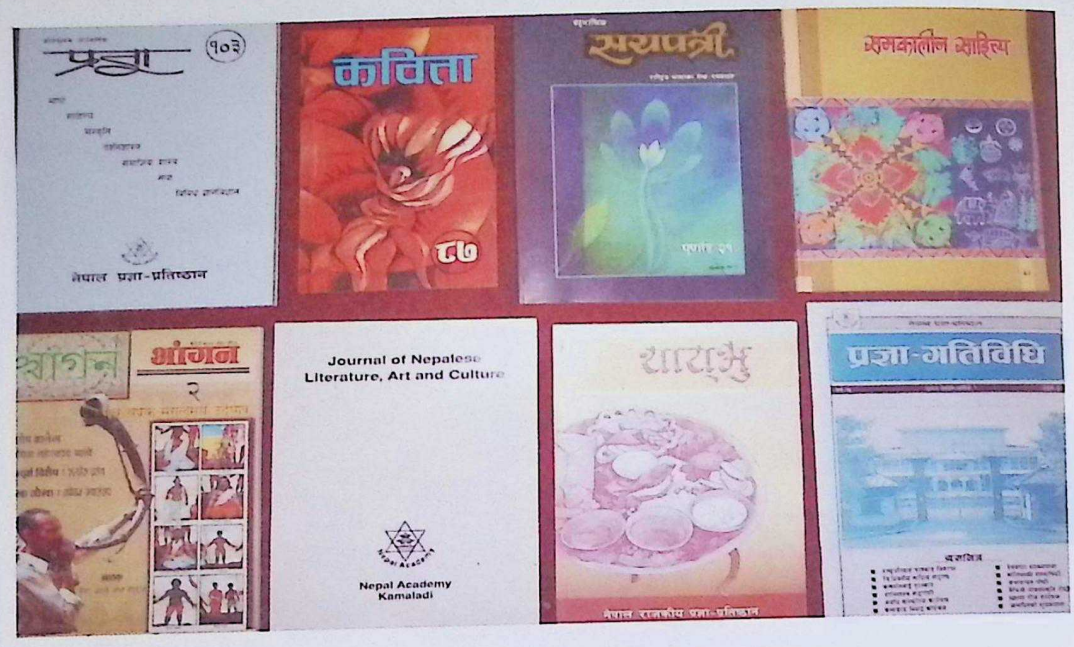

Magazines published by Nepal Academy

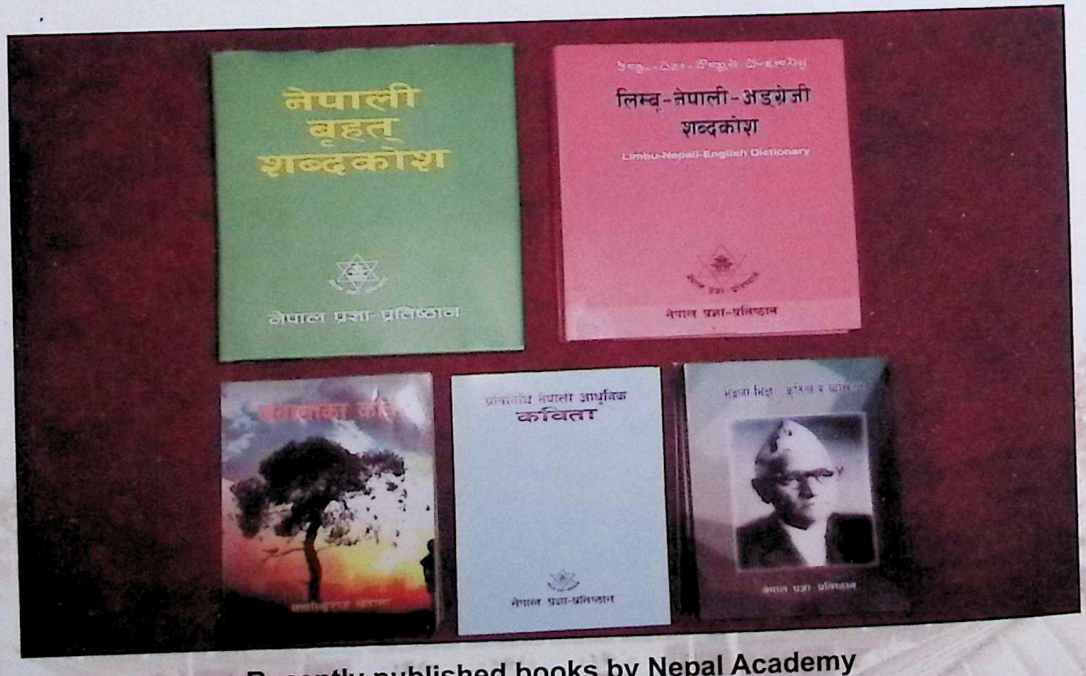

Recently published books by Nepal Academy

Academic Assembly

1. Mr. Bairagi Kainla (Til Bikram Nembang) – Chair Person
2. Mr. Ganga Prasad Uprety – Vice-Chair Person
3. Dr. Benju Sharma – Member
4. Prof. Dr. Madhav Avasthi – Member
5. Mr. Bhaupanthi – Member
6. Mr. Boond Rana – Member
7. Mr. Rambharos Kapari – Member
8. Dr. Sanjeeta Verma – Member
9. Mrs. Sulochana Manandhar – Member
10. Mr. Bishnu Prabhat – Member
11. Mr. Modraj Dotel - Secretary of the Ministry of Culture ex-officio member
12. Dr. Govindraj Bhattarai – Member
13. Mr. Bishnubibhu Ghimire – Member
14. Mrs. Manju Kanchuli (Tiwari) – Member
15. Mr. Dhruva Sapkota – Member
16. Mrs. Maya Thakuri – Member
17. Mr. Krishnabhushan Bal – Member
18. Dr. Jagman Gurung – Member
19. Mrs. Narmadeshwori Satyal – Member
20. Mr. Lalijan Rawal – Member
21. Dr. Deepak Gautam – Member
22. Mr. Amar Tumyahang – Member
23. Mr. Purushottam Subedi – Member
24. Mr. Ramesh Shrestha – Member
25. Mr. Upendra Sahani – Member
26. Mrs. Gayatri Bista – Member
27. Mr. Indra Bahadur Gurung – Member
28. Mrs. Reena Tuladhar – Member
29. Mr. Dinesh Gupta – Member
30. Mr. Jagat Upadhaya – Member
31. Mr. Uttam Krishna Majgaiya – Member
32. Mrs. Usha Sherchan – Member
33. Mr. Prem Chota – Member
34. Mr. Anirudh Timsina – Member
35. Mr. Narayan Prasad Acharya – Member
36. Mr. Sanat Regmi – Member Secretary

नेपाल प्रज्ञा-प्रतिष्ठान, कमलादी
Nepal Academy, Kamaladi

फोन नं. : ४२३१७९१, ४२२१२४२, ४२२१२४१, फ्याक्स नं. ९७७-१-४२२११७५, पत्रमञ्जूषा २३०५८
Phone: 4221283, 4221242, 4224590, 4224268 **Fax:** 977-1-4221175 **P.O.Box:** 23058
Email: office@nepalacademy.org.np, **Website:** www.nepalacademy.org.np